

25. juli 2016

EM2016 / 82

Hermed fremsættes følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i Forretningsordenen for Inatsisartut:

Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at rette henvendelse til den danske justitsminister med henblik på at opnå en ændring af Retsplejeloven for Grønland.

Ændringen skal gøre det muligt for politiet at vidnebeskytte et vidne i forbindelse med hashkriminalitet og anden grov kriminalitet og derved kunne tilbageholde vidnets navn over for tiltalte og dennes forsvar.

(Medlem af Inatsisartut Steen Lynge, Atassut)

Begrundelse:

Hashkriminalitet er et stort problem for det grønlandske samfund. Hashkriminalitet har store menneskelige omkostninger og store økonomiske omkostninger for samfundet. Hash er også sundhedsskadeligt. Samtidig påfører bekæmpelsen af hashkriminaliteten samfundet store omkostninger, men hvis redskaberne til at bekæmpe denne form for kriminalitet er utilstrækkelige, vil samfundet altid være taberen i kampen.

I dag viser al erfaring og viden, at samfundet ikke har de nødvendige redskaber til at bekæmpe denne form for kriminalitet. Det er derfor nødvendigt, at samfundet hele tiden tilpasser sine redskaber for at bekæmpe hashhandel så effektivt som muligt.

Atassut har nultolerance over for hashkriminalitet, og derfor fremsætter vi her til efterårssamlingen tre forslag, der skal gøre bekæmpelsen af hashkriminalitet mere effektiv.

Atassut fremsætter her forslaget om, at vidner eller anmeldere til grov kriminalitet skal kunne forblive anonyme i forhold til tiltalte og dennes forsvar.

I såvel Grønland som Danmark er det i dag i visse tilfælde muligt at hemmeligholde et vidnes identitet over for den som er sigtet eller tiltalt, ja under efterforskningen er det endog i visse tilfælde muligt at hemmeligholde et vidnes identitet over for den sigtedes forsvarer. Mulighederne for at hemmeligholde et vidnes identitet er dog – navnlig fra det tidspunkt hvor der rejses tiltale og under domsforhandlingen – videre i Danmark end i Grønland.

Mange borgere i Grønland har kendskab til hashbagmænd, men disse vidner holder sig tilbage fra at vidne eller anmelde forhold, fordi de ikke tør at stå frem over for tiltalte.

Mange vidner afstår altså fra at anmelde eller vidne i sager, fordi de slet og ret er bange for repressalier.

Hvis Grønland ønsker at gøre op med hashhandel og anden grov kriminalitet, er det nødvendigt at give anmeldere og vidner bedre beskyttelse i forhold til grov kriminalitet.

Skal vi give politiet og samfundet som helhed de nødvendige redskaber for at bekæmpe hash, er der behov for at ændre Retsplejeloven for Grønland. Ændringen skal gøre det muligt for anklagemyndigheden at tilbageholde et vidnes identitet over for forsvarer.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget påfører ikke Grønlands Selvstyre udgifter, og de administrative ressourcer, som vil skulle afsættes til opgaven, forventes samlet set ikke at overstige 1/2 AC- årsværk, inklusive Naalakkersuisuts efterfølgende fremsættelse af et beslutningsforslag om Selvstyrets udtalelse til et forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland.

En ændring af retstilstanden må forventes at øge ressourcebelastningen af de grønlandske domstole, i det omfang domstolene vil skulle tage stilling til, hvorvidt betingelserne for anonym afgivelse af vidneudsagn er til stede.

Konsekvenser for borgerne

Den tilsigtede ændring af retstilstanden vil kunne give borgerne mulighed for i visse tilfælde at vidne anonymt. Dette vil – i det omfang det i praksis vil være muligt at hemmeligholde et vidnes identitet – kunne øge vidners tryghed, og måske bidrage til en større villighed til at indgive anmeldelse mod personer, som handler med hash.

Samtidig vil det dog kunne indebære en forringelse af borgernes retssikkerhed, og mulighed for effektivt at kunne forsvare sig mod urigtige vidneudsagn, herunder falske anklager.

BILAG

Nærmere om forskellen mellem den danske retsplejelovs vidnebeskyttelsesregler og de gældende regler i Retsplejelov for Grønland

Under efterforskningen

Grønland

I Grønland har anklagemyndigheden i dag som udgangspunkt pligt til under efterforskningen at give forsvareren mulighed for at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt, ligesom forsvareren som udgangspunkt har krav på at blive underrettet om efterforskningsskridt som eksempelvis afhøringer, konfrontationer og fotoforevisninger, således at forsvareren kan få lejlighed til at være til stede. Dette er fastsat i § 340, stk. 1 og 3, i Retsplejelov for Grønland. Hvis hensynet til sagens opklaring eller til tredjemand (f.eks. et vidne) undtagelsesvist gør det nødvendigt, kan disse bestemmelser dog fraviges, eller politiet kan give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som er modtaget fra politiet. Dette er fastsat i § 340, stk. 4, i Retsplejelov for Grønland. Bestemmelsen i retsplejelovens § 340, stk. 4, gør det således muligt at hemmeligholde et vidnes identitet for den sigtede, hvis hensynet til vidnet undtagelsesvist gør det påkrævet, f.eks. på grund af frygt for repressalier mod vidnet.

Danmark

Også i Danmark har anklagemyndigheden som udgangspunkt pligt til under efterforskningen at give forsvareren mulighed for at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt. Forsvareren har som udgangspunkt også krav på at blive underrettet om efterforskningsskridt som eksempelvis afhøringer, konfrontationer og fotoforevisninger, således at forsvareren kan få lejlighed til at være til stede. Dette fremgår af § 729 a, stk. 3, og § 745 d i den danske retsplejelov.

Retten kan dog (jf. § 729 c) efter anmodning fra politiet bestemme, at forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt kan fraviges, hvis det er påkrævet af hensyn til fremmede magter, til statens sikkerhed, sagens opklaring eller til tredjemands liv eller helbred eller af hensyn til efterforskningen af en

anden verserende og alvorlig lovovertrædelse. Eller hvis det er påkrævet af hensyn til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder.

Retten kan imidlertid ikke træffe en sådan afgørelse, hvis det giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes forsvar.

Bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 729 c suppleres af en bestemmelse (§ 729 a, stk. 4), som giver politiet mulighed for i visse tilfælde at give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra politiet. Det gælder, hvis det er nødvendigt af hensyn til fremmede magter, til statens sikkerhed, sagens opklaring eller til tredjemand eller af hensyn til efterforskningen af en anden verserende og alvorlig lovovertrædelse. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

For så vidt angår vidneanonymitet under sagens efterforskning afviger regler for Grønland således ikke væsentligt fra reglerne for Danmark.

Et pålæg til forsvareren om ikke at videregive oplysninger kan kun udstrækkes indtil tiltalte har afgivet forklaring for retten, og en begrænsning i forsvarerens adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt, bortfalder senest inden domsforhandlingen.

Når anklagemyndigheden rejser tiltale

Grønland

Når anklagemyndigheden har udarbejdet et anklageskrift, sender anklagemyndigheden dette til retten. Samtidig med indleveringen af anklageskriftet skal anklagemyndigheden indlevere sagens dokumenter samt en fortegnelse over de vidner, der skal føres under sagen, og de bevismidler, der i øvrigt vil blive påberåbt.

Hvis tiltale allerede på dette tidspunkt har en forsvarer, sender politiet samtidig anklageskrift, bevisfortegnelse og kopi af sagens dokumenter til forsvareren. Hvis forsvareren først beskikkes af

retten ved modtagelsen af anklageskriftet, er det retten som sender forsvareren det pågældende materiale. Reglerne herom findes i §§ 443-444 i retsplejelov for Grønland.

Danmark

Disse bestemmelser afviger imidlertid fra de tilsvarende bestemmelser (§838) i den danske retsplejelov. Heri er dels fastsat, at den kopi af bevisfortegnelsen, som sendes til forvareren, ikke må indeholde angivelse af adresser, dels at anklagemyndigheden kan give forsvareren pålæg om ikke at videregive oplysninger om et vidnes bopæl eller navn, stilling og bopæl til tiltalte, hvis anklagemyndigheden agter at anmode retten om at bestemme, at disse oplysninger ikke må meddeles tiltalte. Forsvareren kan indbringe pålægget for retten.

Under domsforhandlingen

Grønland

Under domsforhandlingen har tiltalte som udgangspunkt ret til at være til stede under afhøringen af vidner. I § 458 i retsplejelov for Grønland er det imidlertid fastsat, at retten kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når der er særlig grund til at tro, at en uforbeholden forklaring fra vidnet ellers ikke kan opnås. Hvis tiltalte er blevet udelukket fra at overvære afhøringen af et vidne eller en medtiltalt, skal tiltalte efterfølgende oplyses om, hvem der har afgivet forklaring og om indholdet af den afgivne forklaring. Retten afgør, om gengivelsen af forklaringen skal ske før eller efter, at tiltalte selv har afgivet forklaring.

Danmark

På dette punkt afviger Retsplejelov for Grønland fra den danske retsplejelovs bestemmelser (§ 856) om tiltalte ret til at overvære eller gøre sig bekendt med vidneafhøringer under retssagen.

Også her gælder det, at retten kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når særlige grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås. Og også her gælder det, at tiltalte, når denne på ny kommer til stede i retslokalet, skal have oplysning om, hvem der har afgivet forklaring, og om indholdet af forklaringen.

Imidlertid er det i § 856, stk. 2, fastsat, at retten kan bestemme,

- 1) at et vidnes bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed taler for det, eller
- 2) at et vidnes navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed gør det påkrævet. Retten kan i så fald yderligere bestemme, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens vidnet afhøres.

Retten kan dog kun træffe beslutning om, at et vidnes bopæl / navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis det må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar. Dette er en vigtig begrænsning, som indebærer, at beslutning om vidneanonymitet typisk vil kunne træffes, hvor der er tale om tilfældige vidner, det vil sige personer, som den tiltalte ikke kender i forvejen, og som ved en ren tilfældighed overværer eller bliver offer for en forbrydelse.

Retten's bestemmelse om hemmeligholdelse af et vidnes identitet berører ikke forsvarerens ret til at overvære vidnets forklaring, stille spørgsmål til vidnet og få oplyst vidnets identitet.

Hvis tiltalte har været udelukket fra at overvære afhøringen af et vidne, skal tiltalte ikke efterfølgende gives oplysning om vidnets bopæl / navn, stilling og bopæl, hvis retten har truffet bestemmelse om hemmeligholdelse. Tiltalte får så kun en gengivelse af vidnets forklaring.